

Wetenschappelijke kennis inbrengen in de opleidingen

Wilco Achterberg is hoogleraar institutionele zorg en ouderengeneeskunde bij het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) én hij werkt als specialist ouderengeneeskunde bij zorgorganisatie Topaz. “Het is belangrijk dat wetenschappelijke kennis een weg vindt naar de praktijk en naar het onderwijs.”

Hoe krijgt de samenwerking tussen wetenschap en praktijk gestalte in de regio Leiden?

“Vooraf binnen het Universitair Netwerk Care-sector Zuid-Holland. Het UNCZH is een van de zes academische netwerken ouderenzorg die ons land rijk is. Deze [netwerken](#) voeren wetenschappelijk onderzoek uit in de verpleeghuiszorg en thuiszorg. Onderzoekers, zorgverleners, ouderen en hun naasten, beleidsmakers en docenten van de universiteiten, hogescholen en mbo-instellingen werken samen aan concrete thema's. De resultaten van dit onderzoek kunnen worden benut om de kwaliteit van de ouderenzorg te verbeteren.”

Wat doet het UNCZH?

“In dit netwerk werken elf zorgorganisaties in de regio Leiden en het LUMC intensief samen. We stellen vragen als: Hoe wordt de zorg nu geleverd? Wat werkt goed? En hoe kan het nog beter? Onze onderzoeksresultaten willen we graag verspreiden. Daartoe organiseren we onder meer jaarlijks zes tot tien Kenniscafés en diverse symposia. Ook zorgt onze communicatiemedewerker

ervoor dat onze onderzoeksresultaten niet alleen in wetenschappelijke tijdschriften verschijnen, maar dat ze eveneens toegankelijk worden gemaakt voor een breder publiek. Bijvoorbeeld in de vorm van heldere teksten en filmpjes die gedeeld kunnen worden via sociale media als Instagram, Twitter, LinkedIn en Facebook.”

Wat levert deze aanpak concreet op?

“Sowieso dat deelnemers elkaar inspireren en op ideeën brengen. Zo zagen we bijvoorbeeld dat een Kenniscafé over seksualiteit bij ouderen veel weerklank had; verschillende verpleeghuizen zijn met het thema aan de slag gegaan. Wij kunnen vaak tools aanreiken om zorgorganisaties te ondersteunen, bijvoorbeeld in de vorm van factsheets of implementatieplannen. En we kunnen professionals die zich met vergelijkbare vraagstukken bezighouden met elkaar in contact brengen. Zo dragen we eraan bij dat wetenschappelijke kennis en innovaties hun weg vinden naar de praktijk.”

Je bent ook betrokken bij onderzoek naar de effecten van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg, van regels naar relaties (RVV)?

“Klopt. Ik ben supervisor van de onderzoekers die bij Topaz onderzoek hebben gedaan - of nog doen – naar deze beweging: Josine Engels en Annemarie de Brabander.

Josine heeft voor haar master Vitality and Ageing onderzoek gedaan naar de onderlinge relaties in de driehoek oudere met een ondersteuningsvraag - medewerker - naaste. Hieruit kwamen verschillende interessante zaken naar voren, bijvoorbeeld dat bewoners veel behoefte hebben aan gelijkwaardigheid in de relatie met zorgmedewerkers. Ze vinden het soms best prettig als een medewerker bijvoorbeeld laat merken het ergens moeilijk mee te hebben. Dan kunnen ze steun bieden en dat brengt de relatie meer in evenwicht. Het onderzoek van Josine is inmiddels afgerond en [gepubliceerd](#).

Annemarie focust vooral op de vraag wat er gebeurt als de zorg en ondersteuning zó worden georganiseerd dat deze echt aansluiten bij wat ertoe doet voor de mensen om wie het gaat. Dit onderzoek loopt nog.”

Je bent ook betrokken bij de oprichting van het Expertisecentrum Dementie van Topaz?

“Klopt. We zijn pas net van start gegaan. Er wordt nu een team samengesteld van onder meer onderzoekers, psychologen, artsen en een projectleider die het centrum handen en voeten moeten gaan geven. Daarna zullen we prioriteiten moeten gaan stellen. We willen namelijk heel veel.”

Wat gaat het Expertisecentrum Dementie zoal doen?

“We willen onder meer graag de aansluiting in de ‘dementieketen’ verbeteren. Mensen met dementie en hun naasten krijgen te maken met een hele batterij aan deskundigen – wijkverpleegkundige, thuiszorgmedewerkers, huisarts, dagbehandeling, therapeuten – en financieringswijzen. Ze zien soms door de bomen het bos niet meer. Dat moet beter en daar willen we ons voor inzetten. Ook een belangrijke vraag: wat is er nodig aan scholing om ervoor te zorgen dat zorgprofessionals beter kunnen aansluiten bij de wensen van mensen met dementie en hun familieleden? Dat gaan we inventariseren, om te beginnen binnen zorgorganisaties ActiVite en Topaz. Verder willen we als Expertisecentrum ook graag de stad Leiden dementievriendelijker gaan maken, zodat burgers beter weten hoe ze kunnen inspelen op mensen met dementie. Dementie is vaak heel negatief in het nieuws. Het beeld overheerst dat het een afschuwelijke ziekte is, waar sowieso niets aan valt te doen. Toch is er heel veel bekend over wat je kunt doen om te zorgen dat het leefbaar blijft. Wij willen die kennis graag bij elkaar brengen. En dan gaat het niet alleen om kennis die in de regio is vergaard, maar ook elders, in binnen- en buitenland.”

Over het buitenland gesproken: je was laatst op werkbezoek in Australië. Welke waardevolle inzichten heb je daar opgedaan?

“Eind 2018 bracht ik een [bezoek aan HammondCare](#), in en rondom Sydney. Ik bezocht daar enkele verpleeghuizen. Wat me opviel, is dat er op de woongroepen niets te zien was van etenskarren, tilliften, medicijnkarren, dossierkasten, rolstoelen, handentalcohol, brandslangen en dergelijke. De gedachte hierachter is dat die het thuisgevoel verstoren.

Alle logistiek is uit het zicht en verloopt via speciale deuren, die bijna niet te onderscheiden zijn van de muren. Zorgverleners werken ook niet met computers, want die kennen bewoners niet van vroeger. Daarom kennen ze bij HammondCare geen Elektronische Cliënten Dossiers. Het leven van bewoners speelt zich voornamelijk af rondom de keuken, de centrale plek op de woongroep. En buiten zie je overal droogmolens met was eraan, hét Australische symbool van huiselijk leven.

Het toepassen van wetenschappelijke kennis over dementie wordt in Sydney trouwens enorm gefaciliteerd door het Cognitive Decline Partnership Centre, waarin universiteiten en verpleeghuizen samenwerken.”

Hoe raakt wat gedaan wordt in het UNCZH en het Expertisecentrum aan Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® (RVWO)?

“Allemaal hebben we het doel om de kwaliteit van de ouderenzorg te verbeteren. Ik denk dus dat

we elkaar zeker kunnen versterken. Binnen het Expertisecentrum zijn we momenteel bijvoorbeeld bezig met het aanschaffen van materialen, die zorgmedewerkers kunnen laten ervaren hoe het is om dementie te hebben. Deze materialen zouden ook aan het onderwijs beschikbaar gesteld kunnen worden.

Ook zou uiteraard mooi zijn als de resultaten van UNCZH-onderzoek hun weg vinden naar Waardevol Onderwijs. Dat kan op verschillende manieren. Nieuwe inzichten kunnen in lesmodules worden verwerkt. Of denk aan gastlessen door onze onderzoekers. Zij zouden recente wetenschappelijke inzichten direct in het onderwijs kunnen inbrengen. En dat is gunstig, omdat de nieuwe lichten professionals dan haar werk beter kan doen.”

Tekst: Femke van den Berg (Bureau Bisontekst). Beeld: Wilco Achterberg.